

Tez ve Dönem Projelerinde Yapay Zekanın Etik Kullanım Rehberi

Bu rehber, Enstitü Yönetim Kurulu'nun 05.03.2025 tarihli toplantısında alınan 1 numaralı kararı çerçevesinde Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Araştırma Enstitüsü bünyesinde hazırlanan tez ve dönem projelerinde, yaratıcı yapay zeka (YZ) araçlarının akademik dürüstlük ve etik kurallar çerçevesinde nasıl kullanılması gerektiğini açıklamaktadır.

1. Temel İlkeler ve Sorumluluk

- Öğrenci Sorumluluğu:** Lisansüstü çalışma sürecinin araştırma ve tez/proje yazım aşamalarını kapsayan tüm süreçlerde; yapay zeka kullanımından kaynaklanabilecek her türlü etik risk ve sorumluluk, danışman onayı veya jüri kararına bakılmaksızın doğrudan ve münhasıran öğrencinin kendisine aittir.
- Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik:** Öğrenciler, tez veya projelerinin her aşamasında kullanmayı planladıkları YZ araçlarını danışmanlarına bildirmeli ve kullanım için izin almalıdır.
- Bilimsel Etik Uyumu:** YZ araçlarının kullanımı, UKÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen kurallara tam uyumlu olmalıdır.

2. İzin Verilen ve Örneklenen Kullanım Alanları

Yapay zeka araçları araştırma kalitesini ve verimliliğini artırmak amacıyla şu şekillerde kullanılabilir:

- Dil ve Üslup Düzenleme:** Metnin dilbilgisi açısından düzeltilmesi veya ifadelerin yeniden yapılandırılması (rephrasing).
- Kozmetik Düzenlemeler:** Yazım formatı, stili ve gerçek verilere dayalı grafik/şekil hazırlama süreçleri.
- Literatür Taraması:** Kaynak araştırması (Ancak, referansların gerçekliği mutlaka manuel olarak kontrol edilmelidir).
- Veri Analizi:** Araştırma verilerinin işlenmesi ve analizi.

Bu tezin araştırma aşamasında veya hazırlanışında yapay zeka kullanımı ile ilgili olarak ayrıca beyan ederim ki:

Hiç yapay zeka aracı kullanmadım.

Sonuçların etik değerleri zedelemeyeceği şekilde aşağıda belirtilen amaçlarla gösterilen yapay zeka araçlarından yararlandım:

YZ zeka kullanım amacı	YZ Aracının Adı ve versiyonu	Kullanım detayı
1. Dil düzeltme veya yeniden ifade etmek (rephrasing) için.	Gemini 3.0	Kendi yazdıklarımın dil düzeltilmesini yaptım. Kendimi daha iyi ifade edecek yeniden yazım yaptım.
2. Veri analizi için.	Chat GPT 2.50	"Atomun Elektronik Yapısı" bölümündeki atomik çizgi spektrumlarının enerji-dalgaboyu analizini yaptım.

Bunlara ilaveten, kullanım amacı ne olursa olsun, yapay zeka kullanımının etik riskler içerdiğini kabul ediyorum. Bu risklerin sonuçlarından, tez danışmanım, veya tez savunma jürimin onayına bakılmaksızın, yapay zeka kullanıcısı olarak bizzat ben sorumluyum. Olası incelemelerde etik dışı bir kullanım tespit edilirse, tezimin, danışmanım veya tez savunma jürim tarafından reddedilebileceğini, hatta kabul edilmiş olsa bile Üniversite tarafından iptal edilmeye varacak kadar sonuçlar doğurabileceğini biliyorum.

Tarih: İmza:

- **Yöntem Geliştirme:** Mevcut protokol veya standartların iyileştirilmesi.
- **YÖK'ün geliştirdiği yapay zeka kullanımına dair etik rehber ile benzeri saygın akademik kurum rehberlerinde gösterilen diğer alanlar. Söz konusu rehber şu bağlantılardan ulaşılabilir:**

(TÜRKÇE) [Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber](#)

(ENGLISH) [Ethics Guide of Generative Artificial Intelligence Use in the Scientific Research And Publication Process of Higher Education Institutions](#)

3. Beyan ve Belgelendirme Süreci

Her öğrenci yapay zeka kullanımında "şeffaflık" ilkesi gereği, çalışmasının etik uygunluğunu resmi formlar aracılığıyla beyan etmekle yükümlüdür. Bu amaçla, tezinde yer alması zorunlu olan Tez/Proje Beyan Formu'nun yapay zekâ ile ilgili kısmını özenle doldurmak zorundadır. Bu kapsamda:

- **Yapay Zeka Tablosu:** Eğer YZ aracı kullanıldıysa, kullanılan aracın adı, versiyonu ve kullanım amacı formdaki tabloda detaylıca belirtilmelidir.
- **Kullanım Yoksa:** Hiçbir YZ aracı kullanılmadıysa, formdaki "Hiç yapay zeka aracı kullanmadım" seçeneği işaretlenmeli ve ilgili tablo silinmelidir.
- **Örnek "Tez Beyan Formu".** Enstitünün sayfasından indirilerek tamamı da görülebilecek olan bir örnek tez beyan sayfasının ilgili kısmı yanda görüldüğü gibidir:

4. Denetim ve Yaptırımlar

Akademik birimler (Danışman, Tez İzleme Komitesi ve Savunma Jürisi), Turnitin gibi yazılımların sonuçlarından bağımsız olarak etik dışı kullanımı denetlemekle görevlidir.

- **Değerlendirme Kriteri:** Tez danışmanı ve Jüri, çalışmayı değerlendirirken YZ kullanımının bilimsel etik ilkelere uygunluğunu da özel olarak denetler. Jüri denetlediğini "Sonuç Raporu"nda beyan eder.

Üye-5	
Jüri 3 üyeden oluşursa buraya boş bırakınız.	
Tez savunma jürisi olarak; öğrencinin tez çalışmasını, savunma verimliliğini ve sorulara verdiği yanıtları; akademik derinlik, metodolojik tutarlılık ve literatüre katkı açısından titizlikle değerlendirdik. Ayrıca, çalışmanın hazırlık sürecindeki yapay zeka kullanımını da dahil olmak üzere tüm aşamaların bilimsel etik ilkelere uygunluğunu da denetleyerek şu kararı verdik:	
☒ Kabul	Tez jüri tarihinden itibaren en geç bir ay içinde oluşturulmuş Enstitüye teslim edilir.
Tez danışmanı gerekli değişikliklerin yapılmasını sağlamakla sorumludur.	

- **İptal ve Ret:** Etik dışı YZ kullanımı tespit edilmesi durumunda;
 - Tez/proje jüri veya tez danışmanı tarafından **reddedilebilir**.

- Tez kabul edilmiş olsa dahi, Üniversite tarafından sonradan **iptal edilebilir**.
- Turnitin ve benzeri yapay zeka tespit yazılımlarının sunduğu raporlar; etik ilkeler çerçevesindeki kullanım (dil düzeltme, yapılandırma vb.) ile etik dışı kullanımı teknik olarak ayırt etme kapasitesine sahip olmadığından, bu raporlar tek başına bir çalışmanın reddi için yeterli kanıt teşkil etmez; **nihai değerlendirme tez danışmanı ve jürinin akademik incelemesine tabidir**. Bu sebeple Enstitü, TURNITIN'in yapay zeka kullanım raporunu zorunlu kılmaz, veya sunulsa da dikkate almaz.